

Polsk språk 1

POL1110

Forelesning 12
H2006

ORDKLASSER

- alle polske ord kan deles i to grupper – som bøyes og som ikke bøyes

ordklassene	
<i>bøyes</i>	<i>ikke bøyes</i>
substantiv	adverb
adjektiv	partikler
pronomen	preposisjoner
verb	konjunksjoner
tallord	interjeksjoner

JAK DŁUGO?

Nie będziesz oglądać telewizji...

przez cały tydzień	cały tydzień
przez rok	rok
przez chwilę	chwilę
przez miesiąc	miesiąc
przez godzinę	godzinę

REFLEKSIVT EIENDOMSPRONOMEN

- **swój, swoja, swoje** bøyes som *mój, moj, moje;*
twój, twoja, twoje

Ania bierze **swój** klucz.
Paweł bierze **swoją** czapkę.
Pani Ewa bierze **swoje** pióro.
Dziewczynki biorą **swoje** lalki.

Swój, swoja, swoje kontra jego (jej, ich)

Maciek bierze **swój** zeszyt.   Wojtek bierze **jego** zeszyt.

Maciek bierze **swoją** książkę.   Wojtek bierze **jego** książkę.

Maciek bierze **swoje** pióro.   Wojtek bierze **jego** pióro.

Maciek bierze **swoje** rzeczy.   Wojtek bierze **jego** rzeczy.

SUBSTANTIVER DANNET AV VERB

- navn på handlinger, aktiviteter (*nomina actionis*)
- kjønn: nøytrum

czytać   leżeć   chodzić   otworzyć   zamknąć
czytanie   leżenie   chodzenie   otwarcie   zamknięcie

-ać   **-eć**   **-ić (-yć)**   **(-n)ąć**
↓   ↓   ↙   ↘   ↓
-anie   **-enie**   **-enie**   **-cie**   **-cie**

SUBSTANTIVER DANNET AV VERB

pisać	Bardzo lubię pisanie listów.
chrapać	Z pokoju słyszałam głośne chrapanie.
myśleć	Myślenie nie jest jego najmocniejszą stroną.
palić	Palenie wzbronione!
myć	Mycie nóg to twój wróg.
pić	Częste picie skraca życie.
dotknąć	Dotknięcie grozi śmiercią lub kalectwem.
westchnąć	Westchnięcie może być oznaką ulgi.

KONDISJONALIS

- uttrykker bl.a.
  - a) ønsker og høflige henvendelser
Czy mógłbyś na mnie chwilę poczekać?
(*Kunne du ha ventet på meg en stund?*)
  - b) høflige, men bydende henvendelser
Napisałbyś do matki parę słów!
(*Nå skal du skrive noen ord til din mor!*)
  - c) ordre, henstillinger
Powiedziała, żebyśmy jechali autobusem.
(*Hun sa at vi skulle/burde ta bussen.*)

KONDISJONALIS

d) hypotetiske situasjoner

Jeśli nie zdążyłbym na pociąg, jedź sam.

(Hvis jeg ikke skulle rekke toget, må du dra alene.)

e) irreelle situasjoner

Gdyby ciocia miała wąsy, byłaby wujaszkiem. *(ordtak)*

(‘Hvis tanten hadde hatt bart, ville hun ha vært onkelen’.)

f) reelle situasjoner i fremtid

Jeśli będzie ładna pogoda, będziemy nad jeziorem.

(Hvis været blir fint, kommer vi til å være ved innsjøen.)

KONDISJONALIS

- dannes ved å sette inn partikkelen **-by-** fremfor person-endelse til verb i preteritum

pisał**by**m

(jeg ville ha skrevet...)

robilibyście

(dere ville ha gjort...)

rozmawialiby

(de ville ha snakket...)

Konjugasjon (bøyningsmønster)

	sg.		
	m	f	n
1.	zobaczył by m	zobaczyła by m	-
2.	zobaczył by ś	zobaczyła by ś	-
3.	zobaczył by	zobaczyła by	zobaczył by
	pl.		
	m+f	f	
1.	zobaczyli by śmy	zobaczyły by śmy	
2.	zobaczyli by ście	zobaczyły by ście	
3.	zobaczyli by	zobaczyły by	

Vær oppmerksom på at:

- kondisjonalispartikkelen **-by-** sammen med person-endelse av verb i preteritum kan stå som separat ord foran verbet.*

ja **by**m pisał
(jeg ville ha skrevet...)

wy **by**ście robili
(dere ville ha gjort...)

oni **by** rozmawiali
(de ville ha snakket...)

*karakteristisk for muntlig tale

*Kondisjonalis –
skriftlig/muntlig språk*

zrobiłbym	(ja) bym zrobił
pojechałaby	(ona) by pojechała
Co powiedziałbyś?	Co (ty) byś powiedział?
plakałoby	(ono) by plakało

Dersom/hvis ..., (så) ...

> **Gdy** + partikkel 'by' + personendelse + verb preteritum

ja	Gdy bym się uczył, zdałbym egzamin. <i>(Dersom jeg hadde lest, ville jeg ha bestått eksamen.)</i>
ty	Gdy byś zamknął okno, nie byłoby tu tak zimno. <i>(Hvis du hadde lukket vinduet, ville det ikke ha vært så kaldt her.)</i>
on/ona	Gdy by zapomniał/a wyłączyć żelazko, byłby pożar. <i>(Hadde han/hun glemt å skru av strykejernet, ville det ha blitt brann.)</i>

Dersom/hvis ..., (så) ...

> **Gdy** + partikkelen 'by' + personendelse + verb preteritum

my	Gdy byśmy napisali do niego list, bardzo ucieszyłby się. <i>(Dersom vi hadde skrevet brev til ham, ville han ha blitt glad.)</i>
wy	Gdy byście wzięli zdjęcia, zobaczylibyśmy to miasto. <i>(Hvis dere hadde tatt med bildene, ville vi ha sett byen.)</i>
oni/one	Gdy by poszli/poszły na koncert, znalazłby tę piosenkę. <i>(Hadde de gått på konserten, ville de ha kunnet den sangen.)</i>

JEŻELI (JEŚLI)... TO...

futurum

futurum

Jeżeli **będzie** ładna pogoda, (to) **będziemy** w namiocie.

presens

presens

Jeśli **chcesz**, (to) **możesz** do nas przyjechać.

presens

futurum

Jeżeli **mam** twój długopis, (to) **oddam** ci go.

RELATIVPRONOMEN

<i>entall</i>			<i>flertall</i>	
m	f	n	virile	ikke-virile
który	która	które	którzy	które

RELATIVPRONOMEN

który, która, które, którzy

Pan Stefan ma wielu przyjaciół. **Oni** go często odwiedzają.

Pan Stefan ma wielu przyjaciół, **którzy** go często odwiedzają.

oni = Nom. Pl

którzy = Nom. pl

RELATIVPRONOMEN

który, która, które, którzy

Pani Wiktoria ma kapelusz. Ozdabia **go** różą.

Pani Wiktoria ma kapelusz, **który** ozdabia różą.

go = Akk. Sg

który = Akk. sg

RELATIVPRONOMEN

który, która, które, którzy

Pani Sabina ma córkę. Uwielbia **ją**.

Pani Sabina ma córkę, **która** uwielbia.

ją = Akk. Sg

która = Akk. sg

INDIREKTE TALE – PRETERITUM

presens preteritum

Pani Basia **mówi**: „**Szukałam** pracy.”

presens preteritum

Pani Basia **mówi**, że **szukała** pracy.

preteritum preteritum

Pani Basia **mówiła**, że **szukała** pracy.

INDIREKTE TALE – PRESENS

presens presens

Pani Basia **mówi**: „Nie **mogę** znaleźć pracy.”

presens presens

Pani Basia **mówi**, że nie **może** znaleźć pracy.

preteritum presens

Pani Basia **mówiła**, że nie **może** znaleźć pracy.

INDIREKTE TALE – FUTURUM

presens   *futurum*

Pani Basia **mówi**: „Nie **będę mogła** iść do pracy.”

presens   *futurum*

Pani Basia **mówi**, że nie **będzie mogła** iść do pracy.

preteritum   *futurum*

Pani Basia **mówiła**, że nie **będzie mogła** iść do pracy.

BEVEGELSESVERB

- polske bevegelsesverb skiller seg ut ved at hvert verb har *to imperfektive aspekt-varianter*:

BEVEGELSESVARB

- 1) én som uttrykker bevegelse uten referanse til retningen eller tidsaspektet (= refererer til handlinger som er alminnelige/rutinepregede, repetitive eller potensielle)

Dziecko chodzi do szkoły.

- 2) én som uttrykker bevegelse i bestemt retning, som er utført på et bestemt tidspunkt

Dziś dziecko idzie do szkoły bez matki.

CHODZIĆ / IŚĆ - PÓJŚĆ (å gå)

chodzić / iść - imperfektivt aspekt

presens:

- ja chodzę, ty chodzisz, on/ona/ono chodzi, my chodzimy, wy chodzicie, oni/one chodzą
- ja idę, ty idziesz, on/ona/ono idzie, my idziemy, wy idziecie, oni/one idą

CHODZIĆ / IŚĆ - PÓJŚĆ (å gå)

chodzić / iść - imperfektivt aspekt

preteritum:

- ja chodziłem / chodziłam, ty chodziłeś / chodziłaś, on chodził, ona chodziła, ono chodziło, my chodziliśmy / chodziłyśmy, wy chodziliście / chodziłyście, oni chodzili, one chodziły
- ja szedłem / szłam, ty szedłeś / szłaś, on szedł, ona szła, ono szło, my szliśmy / szłyśmy, wy szliście / szłyście, oni szli, one szły

CHODZIĆ / IŚĆ - PÓJŚĆ (å gå)

pójść - perfektivt aspekt

presens (futurum):

- ja pójdę, ty pójdiesz, on/ona/ono pójdzie, my pójdziemy, wy pójdziecie, oni/one pójdą

preteritum:

- ja poszedłem / poszłam, ty poszedłeś / poszałaś, on poszedł, ona poszła, ono poszło, my poszliśmy / poszłyśmy, wy poszliście / poszłyście, oni poszli, one poszły

JEŹDZIĆ / JECHAĆ - POJECHAĆ (*å reise, dra, kjøre*)

jeździć / jechać - imperfektivt aspekt

presens:

- ja jeżdżę, ty jeździsz, on/ona/ono jeździ, my jeździmy, wy jeździcie, oni/one jeżdżą
- ja jadę, ty jedziesz, on/ona/ono jedzie, my jedziemy, wy jedziecie, oni/one jadą

JEŹDZIĆ / JECHAĆ - POJECHAĆ (*å reise, dra, kjøre*)

jeździć / jechać - imperfektivt aspekt

preteritum:

- ja jeździłem / jeździłam, ty jeździłeś / jeździłaś, on jeździł, ona jeździła, ono jeździło, my jeździliśmy / jeździłyśmy, wy jeździliście / jeździłyście, oni jeździli, one jeździły
- ja jechałem / jechałam, ty jechałeś / jechałaś, on jechał, ona jechała, ono jechało, my jechaliśmy / jechałyśmy, wy jechaliście / jechałyście, oni jechali, one jechały

JEŹDZIĆ / JECHAĆ - POJECHAĆ (*å reise, dra, kjøre*)

pojechać - perfektivt aspekt

presens (futurum):

- ja pojedę, ty pojedziesz, on/ona/ono pojedzie, my pojedziemy, wy pojedziecie, oni/one pojedą

preteritum:

- ja pojechałem / pojechałam, ty pojechałeś / pojechałaś, on pojechał, ona pojechała, ono pojechało, my pojechaliśmy / pojechałyśmy, wy pojechaliście / pojechałyście, oni pojechali, one pojechały

BIEGAĆ / BIEC - POBIEC (*å løpe*)

biegać / biec - imperfektivt aspekt

presens:

- ja biegam, ty biegasz, on/ona/ono biega, my biegamy, wy biegacie, oni/one biegają
- ja biegnę, ty biegniesz, on/ona/ono biegnie, my biegniemy, wy biegniecie, oni/one biegną

BIEGAĆ / BIEC - POBIEC (*å løpe*)

biegać / biec - imperfektivt aspekt

preteritum:

- ja biegałem / biegałam, ty biegałeś / biegałaś, on biegał, ona biegała, ono biegało, my biegaliśmy / biegałyśmy, wy biegaliście / biegałyście, oni biegali, one biegały
- ja biegłem / biegłam, ty biegłeś / biegłaś, on biegł, ona biegła, ono biegło, my biegliśmy / biegłyśmy, wy biegliście / biegłyście, oni biegli, one biegły

BIEGAĆ / BIEC - POBIEC (*å løpe*)

pobiec - perfektivt aspekt

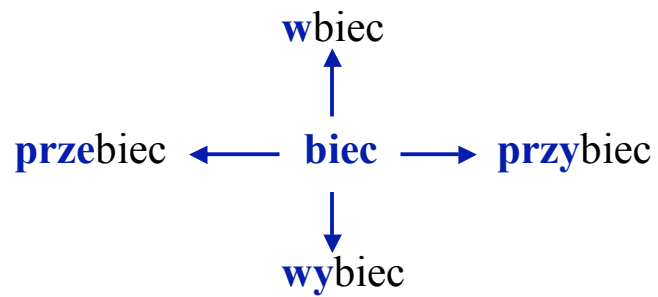
presens (futurum):

- ja pobiegnę, ty pobiegniesz, on/ona/ono pobiegnie, my pobiegniemy, wy pobiegniecie, oni/one pobiegna

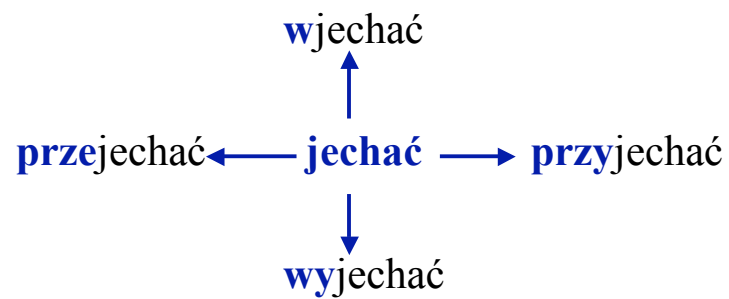
preteritum:

- ja pobiegłem / pobiegłam, ty pobiegłeś / pobiegłaś, on pobiegł, ona pobiegła, ono pobiegło, my pobiegliśmy / pobiegłyśmy, wy pobiegliście / pobiegłyście, oni pobiegli, one pobiegły

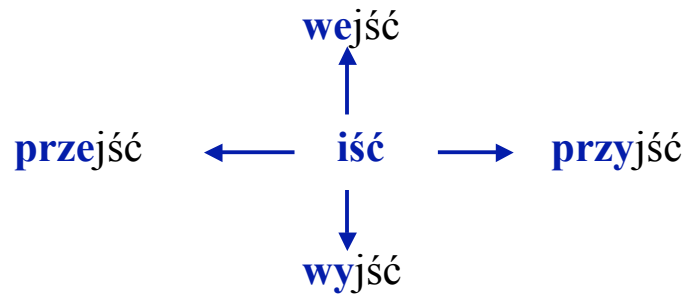
PREFIKSER OG BEVEGELSESVORB

PREFIKSER OG BEVEGELSESVORB

PREFIKSER OG BEVEGELSESVORB

WYJŚĆ

	futurum	preteritum		
<i>entall</i>				
1.	wyjdę	wyszedłem	wyszłam	
2.	wyjdiesz	wyszedłeś	wyszłaś	
3.	wyjdzie	wyszedł	wyszła	wyszło
<i>flertall</i>				
1.	wyjdziemy	wyszliśmy	wyszłyśmy	
2.	wyjdziecie	wyszliście	wyszłyście	
3.	wyjdą	wyszli	wyszły	

PREPOSIJONER

Michał pojechał **do** Afryki. **do** + Gen.

Będzie **w** Afryce. **w** + Lok.

Niedługo wróci **z** Afryki. **z** + Gen.

Michał poszedł **do** kolegi. **do** + Gen.

Był **u** kolegi. **u** + Gen.

Wrócił **od** kolegi. **od** + Gen.

Michał poszedł **na** uniwersytet. **na** + Akk.

Był **na** uniwersytecie. **na** + Lok.

Wrócił **z** uniwersytetu. **z** + Gen.

SUBSTANTIVERTE ADJEKTIVER

żelazo – żelaz**ny**

drewno – drewni**any**

kamień – kamienn**ny**

owoc – owoc**owy**

południe – południ**owy**

Warszawa – warszaw**ski**